

פרשת נח

ה' תשע"א

כתובת:

Haim9910@neto.net.il

אורחיה אל

כמה הערות בפרשת נח

~ שנים מכל תביא אל התיבה ~

ו, (יט-כ) ומכל החי מכל בשר שנים מכל תביא אל התיבה להחיות אתך זכר ונקבה יהיו: מהעוף למינהו ומן הבהמה למינה מכל רמש האדמה למינהו שנים מכל יבאו אליך להחיות.

שני המקראות הללו סותרים את עצמם, מחד כתיב 'תביא' - שהוא יביא, ומאידך גיסא נאמר 'יבואו' שמשמע מעצמם.

ניתן להסביר סתירת הכתובים בכמה אופנים:

[א] הנה מיני בעלי החיים הם רבים מאד. כמו"כ מינים רבים דרים באיי הים וארצות רחוקות מאד, לפי"ז לא יתכן לצוות על נח להביא אל התיבה את כל הסוגים בבעלי החיים, אולם מאידך, כבר יסד הרמב"ן (ו,יט) שגם התיבה עצמה לא היתה מכילה את כולם לולי נס, אלא שצריך למעט בנס כמה שאפשר. כמו"כ לגבי קיבוץ בעלי החיים, הנה שיבואו כולם מעצמם הרי זה מעשה נסים, אולם מאידך לקבץ כולם אי אפשר בכח אנוש לעשותם, וז"ש ה' לנח, הנה אתה תקבץ ותביא מעצמך אולם 'מהעוף למינהו' היינו כל מיני העופות - וכן כולם - אלו יבואו מעצמם, כי שיתקבצו כל המינים זה יהיה בידי שמים.

ב] להלן בעת שבאו בעלי החיים, כתוב (ז, ט) שְׁנַיִם שְׁנַיִם בָּאוּ אֶל נֹחַ אֶל הַתְּבָה זָכַר וַיִּקְבְּהוּ כַּאֲשֶׁר צִוָּה אֱלֹקִים אֶת נֹחַ: וּבַהֲמֹשֶׁךְ הַפְּסוּקִים (טו) וַיָּבֵאוּ אֶל נֹחַ אֶל הַתְּבָה שְׁנַיִם שְׁנַיִם מִכָּל הַבְּשָׂר אֲשֶׁר בּוֹ רוּחַ חַיִּים, מבוואר שבאו מחמת ב' דברים, א] אל נח, ב] אל התיבה. היינו שבאו אל התיבה על מנת להנצל שם, שהרי רק שם נותר חיים, אולם מאידך גם באו אל נח, כי נח הוא בעל הבית של התיבה.

יותר מכך, שהרי הברית היתה עם נח שהוא ינצל ולכן יבנה תיבה, נמצא שכל בעלי החיים ניצלו אגב נח, שהם בכלל הברית משום שהם קנינו של נח, היינו שהם חלק מנח ומשפחתו שהוקם עמהם הברית להחיותם על ידי התיבה.

מעתה יבוארו הכתובים היטב. הנה עצם כניסתם אל התיבה היא משום שהם שייכים לנח, ולכן נחשב שהוא מביאם אל התיבה, היינו שהוא המחיה אותם, אולם עד התיבה הם יבואו מעצמם. ז"ש הכתוב וַהֲקִמֹתִי אֶת בְּרִיתִי אִתְּךָ וּבֵאתָ אֶל הַתְּבָה אִתְּךָ וּבְנֵיךָ וְאִשְׁתְּךָ וְנִשְׂי בְנֵיךָ אִתְּךָ: וּמִכָּל הַחַי מִכָּל בְּשָׂר שְׁנַיִם מִכָּל תְּבִיאָה אֶל הַתְּבָה לְהַחִיֹּת אִתְּךָ זָכַר וַיִּקְבְּהוּ יְהִיוּ: מוֹהֲעוֹף לְמִינֵהוּ וּמִן הַבְּהֵמָה לְמִינָהּ מִכָּל רֶמֶשׂ הָאֲדָמָה לְמִינֵהוּ שְׁנַיִם מִכָּל יָבֹאוּ אֵלֶיךָ לְהַחִיֹּת: היינו שאתה תביאם אל התיבה להחיותם אתך שם, והם יבואו מעצמם אליך על מנת להשאר בחיים.

ג] על דרך הנ"ל, שהיה לנח ב' תפקידים, א] לבנות תיבה ולהכניס לשם את בעלי החיים על מנת שינצלו מהמבול. ב] לזונם. על שני אלה אמר הכתוב שבאו א] אל נח - היינו שזון אותם, ב] אל התיבה - היינו שינצלו שם, כי שם היה המקום היחיד ששייך לחיות.

בא וראה, שאמרו חז"ל (ב"ר לא, יג. פדר"א כג) שגם הראם שלא נכנס לתיבה, או עוג מלך הבשן שלא נכנס לתיבה, מכל מקום הצלתם היתה משום שהיו קשורים אל התיבה, והיה נח מאכילם. הרי שלא היה אפשרות חיים בעולם לולי שייכות לתיבה ולמזון שבה.

על שנה אלה אמר הכתוב, שנח נצטווה א] להחיות אתך, היינו לזון אותם. ב] שיבואו מעצמם אל התיבה 'להחיות' היינו שישארו שם בחיים. על החלק שנצטווה להחיותם נאמר 'תביא' כי צריך להביא להם מזון והרי הוא כמביאם לשם בעצמו, אולם על החלק להביאם אל התיבה בפועל על זה נאמר שיבואו מעצמם.

ד] בגמ' (סנהדרין קח:): "מכל הבהמה הטהורה תקח לך שבעה שבעה איש ואשתו, אישות לבהמה מי אית לה? אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן, מאותם שלא נעבדה בהם

עבירה. מנא ידע? אמר רב חסדא, שהעבירן לפני התיבה, כל שהתיבה קולטתו בידוע שלא נעבדה בהם עבירה - וכל שאין התיבה קולטתו בידוע שנעבדה בה עבירה. רבי אבהו אמר מאותן הבאין מאיליהן".

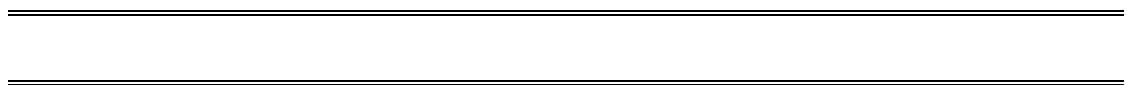
עוד בחז"ל (ב"ר לא, יג) "זכר ונקבה יהיו, אם ראית זכר רץ אחר נקבה קבלהו, נקבה רצה אחר זכר אל תקבל". שבזה יהיה לו סימן שלא השחיתו דרכם, ועדיין מנהגם כדרך הארץ.

יש מקום לומר, שדברי האמוראים הנ"ל מיוסדים על הסתירה בין הפסוקים. הנה לשיטת רב חסדא נוכל להסביר, שאכן נח היה צריך לטרוח בעצמו להביאם אל התיבה, אלא שלא ידע איזה בעל חי ראוי להכנס אל התיבה, והבדיקה לכך היתה האם באו מעצמם לשם, היינו האם 'יבואו אליך' שכל שהצליח להכנס אל התיבה שמע מינה שטהור הוא.

[או כדברי הבניהו (סנהדרין קח):] "ומה שאמר כל שהתיבה קולטתו, נראה כי עשה השי"ת בפתח התיבה כח המושך כמו אבן השואבת את הברזל, שכל בריה שהיא ראויה יקלוט אותה, ומושך אותה לתוך התיבה". עז"א הכתוב 'יבואו אליך' שכל שנמשך מעצמו בידוע שהוא טהור].

אלא שרבי אבהו טוען, שאם נעשה נס שיבואו בעלי חיים מכל קצוי תבל לבוא אל התיבה, אם כן בעל כרחך שנס זה נעשה רק לאותם שראוים להכנס שם, היינו שהם טהורים, נמצא שכל אותם שיבואו אליך מעצמם בלא שהביאם בידוע שהם טהורים. אלא שאם כן למה נאמר תביא אל התיבה, אלא שאם יראה שנים הולכים בצוותא ושם זכר ונקבה, מכל מקום עדיין איך יידע האם לא עשו עברה, על זה ניתן לנח תפקיד לבדקם, שאם הם 'זכר ונקבה יהיו' היינו שהזכר הולך אחר הנקיבה ממילא מוכח שהם טהורים. נמצא שנתמנה נח לבדוק בכניסה לתיבה כל מין ומין האם הם זכר ונקיבה והאם לא נעשה בהם עבירה, אם כן נחשב שנח הביאם, כי לולי רשותו של נח לא היה באפשרותם להכנס אל התיבה.

הרי שלחד מ"ד נח הביאם אלא 'יבואו' הוא בחינה האם הם ראויים להכנס אל התיבה, ולחד מ"ד הם באו מעצמם, אלא מכל מקום במה שנח נתן להם רשות להכנס נחשב שהוא הביאם.

~ "כל בשר" ~

יש לעיין, שהנה לאורך פרשת המבול כינה הכתוב את החיים בשם 'בשר', וגם כשכינה אותם הכתוב בשם שרוח חיים באפס מכל מקום מודגש כי בשר המה: א] [ו,יב] כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ. ב] [ו,יג] קץ כל בשר בא לפני. ג] [ו,יט] ומכל החי מכל בשר שנים מכל תביא אל התבה להחיות. ד-ה] [ו,טו] ויבאו אל נח אל התבה שנים שנים מכל הבשר אשר בו רוח חיים: (טו) והבאים זכר ונקבה מכל בשר באו. ו] [ז,כא-כב] ויגוע כל בשר הרמש על הארץ בעוף ובבהמה ובחיה ובכל השרץ אשר על הארץ וכל האדם: כל אשר נשמת רוח חיים באפיו מכל אשר בחרבה מתו: ז] [ח,יז] כל החיה אשר אתך מכל בשר בעוף ובבהמה ובכל הרמש הרמש על הארץ היצא אתך ושרצו בארץ ופרו ורבו על הארץ: ח] [ט,יא-יב] והקמתי את בריתי אתכם ולא יפרת כל בשר עוד ממני המבול ולא יהיה עוד מבול לשחת הארץ: ויאמר אלקים זאת אות הברית אשר אני נתן ביני וביניכם ובין כל נפש חיה אשר אתכם לזאת עולם: ט-יג] [ט,טו] וזכרתי את בריתי אשר ביני וביניכם ובין כל נפש חיה בכל בשר ולא יהיה עוד המים למבול לשחת כל בשר: (טז) והיתה הקשת בענן וראיתיה לזכר ברית עולם בין אלקים ובין כל נפש חיה בכל בשר אשר על הארץ: (יז) ויאמר אלקים אל נח זאת אות הברית אשר הקמתי ביני ובין כל בשר אשר על הארץ:

ביאורם של דברים, עפ"י הנאמר (ו,יג) ויאמר ה' לא ידון רוחי באדם לעולם בשגם הוא בשר והיו ימיו מאה ועשרים שנה. וביארו הפשטנים (אברבנאל, מלבי"ם, הכתב והקבלה, העמק דבר) שר"ל, שהנה הקב"ה נתן באדם שני כחות מתנגדים, הרוח שבאדם, היינו הכח הרוחני שבו, וכמ"ש ויהי האדם לרוח חיה. אולם מאידך נתן בו כח בשר ככל בעלי החיים, כח הנמשך אחרי חיי הגשם והתאוות. עז"א שהנה הרוח שנתן בו באדם איננה דנה ומושלת בו ואינו משתמש בו, אלא שגם הרוח נהפכה לבשר להיות רודפת אחרי התוהו כמותה. אולם נתן להם ק"כ שנים לשוב בתשובה.

כיו"ב אמר דוד המלך (תהלים עח,לח-לט): והוא רחום יכפר עון ולא ישחית והרבה להשיב אפו ולא יעיר כל חמתו: ויזכר כי בשר המה רוח הולך ולא ישוב: שהטעם שהוא מכפר עון ואינו משחית, היינו משום שהוא זוכר שהאדם הוא בשר הנמשך אחרי התאוה, וגם הרוח הולך אחרי הבשר.

נראה הטעם, יען שהבשר הוא החלק שבגוף שניכר בו השינוי מצד מעשי האדם, היינו גם מצד מאכל ומשתה, וגם מצד מעשים טובים או רעים, כי הבשר הוא החלק שבגוף שמשנתה. ע"כ

מכונה בנין הגוף בכללו בשם בשר. בפרט שבאים להדגיש את חולשת המין האנושי, הרי הוא מכונה בשם בשר, שזה מורה על שמצד חלקו הגשמי הוא החלש והפחות מכל בעלי החיים.

והנה מצאנו בדברי חכמה הקבלה שמידת הצדיק שמה 'יסוד', והוא סיומא דגופא. כיו"ב מצאנו ששם בשר בא לפעמים על יסוד הגוף. כגון (בראשית יז,יא) וְנִמְלֹתֶם אֶת בְּשָׂר עַרְלֹתְכֶם, (ויקרא טו,ב) אִישׁ אִישׁ כִּי יִהְיֶה זָב מִבְּשָׂרוֹ זֹבּוּ טִמְאָה הוּא, (שם ג) וְזֹאת תִּהְיֶה טִמְאָתוֹ בְּזֹבוֹ רַר בְּשָׂרוֹ אֶת זֹבוֹ אוֹ הַחֲתָיִם בְּשָׂרוֹ מִזֹּבוֹ, (ויחזקאל טז,כד) גִּדְלִי בְּשָׂר. [גם אצל נקבה נקראת הערוה בשם בשר, (ויקרא טו,יט) וְאִשָּׁה כִּי תִהְיֶה זָבָה דָם יִהְיֶה זָבָה בְּבִשְׂרָה]. מובן בזה, שכמו שבשר מסמל את הגוף ואת תאוותיו כך הוא כינוי פרטי לתאוות האדם ועיקר תאוותו.

עפי"ז יובן מדוע מודגש שהמבול בא משום 'בשר', היינו גם מצד עצם הענין בכללות שנמשכו אחרי בשרם וגם הרוח הפכוה לכלי לרדוף אחרי תענוגות בשר. אולם גם מרמז על עיקר תאוות הבשר, היינו שהשחית כל בשר דרכו, שדרך הבשר מין במינו - איש ואשתו, אולם הם השחיתו כל צורה בבשר, גם מין בשאינו מינו וגם שלא תהיה אישות בין איש לאשתו כראוי.

מאחר שעיקר חטאם של דור המבול לא היה בדעות ואמונות אלא במה שנמשכו אחרי בשרם, לכן גם היה ענשם במידה שוה, שהקב"ה המיס בשרם מעליהם ועי"ז גועו, ואמרו חז"ל שהקב"ה הרתיח להם את המים - כנגד מה שחיממו עצמם לעבירה.

ומבואר בסדר עולם (פ"ד) על משך ק"צ הימים "והמים היו עומדין ודמומים, והרשעים נדונים בהן כל אחד ואחד לפי מעשיו". משמע שהיו הרשעים חיים, אלא כעין קריעת ים סוף שחלקם צללו כעופרת וחלקם כקש, כך גם כאן ניתן כח חיים לרשעים לסבול ענשם. וכבר דימו חז"ל י"ב חדשי גיהנם לי"ב חדשי המבול (עדיות ב,י).

[ותמצא דבר פלא, שבבקעת שנער שלשם ננערו כל מתי מבול, שם קם דור חדש סורר ומורה שרצו למרוד בה', המה דור הפלגה, הרי שהמשיך כח טומאתם למקום ההוא גם לדור ההוא].

~ מחוסר אמנה ~

אמרו חז"ל (ב"ר לב,ו) "ויבא נח ובניו ואשתו וגו', א"ר יוחנן, נח מחוסר אמנה היה, אלולי שהגיעו המים עד קרסוליו לא נכנס לתיבה".

הדברים צ"ע, נח שהיה נביא לה', ואחר שהתעסק ק"כ שנים בבנין התיבה והכין מזונה, האם נוכל להאמין שהיה חסר אמונה בה'. כמו"כ אם אכן היה מחוסר אמונה מדוע זכה להנצל, ומדוע נאמר עליו שעשה כאשר צוהו ה', הלא כאן משמע שלא עשה רצון ה'. ועל כולנה הרי הקב"ה מעיד בו שהוא צדיק תמים, ואמר לו כי אותך ראיתי צדיק בדור הזה.

ומפרשים רבים ביארו, שהכונה שלא האמין שיגיעו עד כדי כך שלא ישובו בתשובה, שהרי בימים ההם מת מתושלח מגינו של דור, והתחילו גשמים לרדת (ומה שלא היה דבר הרגיל בימיהם כלל כמבואר במדרש), וסבר נח שלא יגיעו למצב של 'מבול' שמבלה ומבלבל הכל, אולם אחרי שהגיעו מים לקרסוליו וראה שאינם שבים, אז האמין שאכן ראויים הם להשחתה, ולכן קץ כל בשר בא. היינו שהאמין במידת הרחמים ולא האמין שתגיע מידת הדין לידי כך.

והנה רש"י שינה תיבה אחת מדברי המדרש, וכתב (ז,ז): כך: "מפני מי המבול - אף נח מקטני אמנה היה, מאמין ואינו מאמין שיבא המבול, ולא נכנס לתיבה עד שדחקהו המים". לא כתב שהיה מחוסר אמנה, אלא מקטני אמנה.

מבואר שרש"י פירש דברים כפשוטם שאכן לא האמין במבול עצמו, לא שלא האמין בה' ובדבריו, לא שלא האמין שביכולת ה' להביא מבול, אלא שלא האמין שיבוא המבול בפועל. אולי סבר שכמו שזכותו של מתושלח הגינה בעד דורו לבלתי בוא המבול כך תגין גם זכותו של נח, אולם מי המבול דחקהו להכנס אל התיבה, אולי כך ביאר רש"י את הנאמר 'ויסגור ה' בעדו', היינו שעל ידי המים נסגר פתח התיבה, ובזה נכנס 'מפני מי המבול' כנזכר בכתוב.

עוד יש מקום להסביר, עפ"י דברי התרגום יונתן (ז,יא) שקודם נבקעו מעיינות תהום ואח"כ נפתחו ארובות השמים. אם כן יש מקום לומר שמי המבול שעבורם נכנס נח אל התיבה היו מי מעיין ועדיין לא היה מאמין במי מבול של מטר, ואמר הכתוב שאחרי שנכנס אל התיבה ביאה סופית אז גם נפתחו ארובות השמים ולא היה שייך להיות חוצה לתיבה.

והנה בצאתו מן התיבה מבואר בחז"ל שהיה גונח מן הצנה, או ממכת הארי, והדברים צ"ע על מה ולמה נענש נח שיצא מן התיבה בעל מום. אולם נראה שלקבלת חז"ל, הנה נשלם לו מידתו

בצאתו מן התיבה, שכמו שכשנכנס לא נכנס בשלמות כד בצאתו לא יצא בשלמות, וכמו שבכניסתו לא נכנס עד שהגיעו מים לקרסוליו, כך בצאתו שבר הארי רגליו. וצ"ע בכ"ז.

~ מים על הארץ ~

ידוע שמי המבול היו מידה כנגד מידה, וכמ"ש חז"ל (ב"ר לב, ז) "א"ר יוסי בן דורמסקית הם חטאו בגלגל העין שהוא דומה למים אף הקדוש ברוך הוא לא פרע מהם אלא במים, אמר רבי לוי הם קלקלו סילונית שלחם אף המקום שינה להם סידורו של עולם, דרך ארץ המטר יורד והתהום עולה דכתיב (תהלים מב) תהום אל תהום קורא לקול צנוריד, ברם הכא נבקעו כל מעינות תהום רבה ואחר כך וארובות השמים נפתחו".

אולם נראה לומר, שמלבד מה שהיה העונש במים מידה כנגד מידה, היה בו גם מטרה נוספת, כעין מי מקוה ומעיין המטהרים מן הטומאה ומעלים לקדושה.

מלבד רשעת כל בשר, הנה גם הארץ נשחתה, ואמרו חז"ל שהיו זורעים מין אחד והיתה מצמחת מין אחר, כי גם הארץ זינתה ושינתה ענינה, מטעם זה גם חדר המבול עד עומק המחרשה ג' טפחים, כי גם הארץ היתה צריכה טהרה. נראה להביא לכך ראיה ממ"ש (יחזקאל כב, כד) בְּן אָדָם אָמַר לֵה אֶת אֶרֶץ לֹא מְטַהֵרָה הִיא לֹא גִשְׁמָה בְּיוֹם זָעַם, וקבלו חז"ל (ב"ר לג, ו) שמכאן ראיה שלא ירד מבול בא"י, שביום זעם של המבול לא ירד בה גשם. מבואר שמשום כך היא ארץ לא מטהורה, שעדיין לא נטהרה מחטאי דור המבול.

~ גבור ציד לפני ה' ~

(י, ט) הוא הָיָה גִבּוֹר צִיד לְפָנֵי ה' עַל כֵּן יֵאמָר בְּנִמְרֹד גִּבּוֹר צִיד לְפָנֵי ה':

כתב האבן עזרא "וטעם לפני ה' - שהיה בונה מזבחות ומעלה אותם החיות עולה לשם, וזו דרך הפשט. והדרש דרך אחרת".

ותמה עליו הרמב"ן "ורבי אברהם פירש הפך הענין על דרך פשוטו, כי הוא החל להיות גבור על החיות לצוד אותן, - ופירש "לפני ה'" שהיה בונה מזבחות ומעלה את החיות לעולה לפני השם, ואין דבריו נראין, והנה הוא מצדיק רשע, כי רבותינו ידעו רשעו בקבלה".

היינו שתמוה לו שהיה נמרוד מקריב קרבנות לפני ה', שהרי רשעתו פרסמוה חז"ל בדבריהם שהמריד הבריות בקונם. שהוא החל להמריד כנגד ה' בדור שאחרי המבול.

נראה שגם האבן עזרא סבר שלפי פשוטו של מקרא היה נמרוד רשע, למרות שכתב שאין מקום לדרוש שמות בני אדם אם לא נתבאר במקרא, שהבינו בדבריו שאין הכרח להסביר שמו על שם מרד בה'.

שהנה ה' צוה לנח להכניס לתיבה מבעלי החיים הטהורים שבעה שבעה, והטעם לכך כדי להקריב מהם קרבנות, וכמו שביאר האבן עזרא (ו'יט), אם כן ידעו שקרבנות ניתן להקריב רק מבעלי חיים טהורים. אולם נמרוד הקריב 'ציד', היינו בעלי חיים טמאים שצריכים לצודם, גם לשון ציד משמע שהרגם קודם שהקריבם, ועצם הציד כבר המיתם.

נמצא שנמרוד הקריב בעלי חיים שאינם ראויים להקרב, וגם הקריבם באופן שלא המיתם לפני ה' אלא רק הקריבם על גבי המזבח לפני ה' לאחר מיתתם.

ביאור שיטתו, שהנה טעם הקרבת הקרבן ביארו הקדמונים 'נפש כי תקריב' שהאדם כמקריב את נפשו, ורצון ה' בלב האדם, היינו שיטהר האדם עצמו לפני ה' והקרבן רק כמעשה לגמור פעולת הלב. על זה טען נמרוד שאין צורך לה' דייקא בלב טהור, אלא גם לב טמא ניתן להקריבו לפני ה', ולכן הקריב בעלי חיים טמאים. כיו"ב טען שאין צורך להמית נפשו באהל, היינו להמית תאוות לבו, אלא די שבעת שבא לפני ה' הרי הוא מביא ומפריש חלק ממעשי ידיו, כעין מה שקין הקריב במזבח לפני ה' ממעשי ידיו.

זהו שורש המרידה בה', שבשעה שהתיר הרסן שאין צורך לטהר הלב והרעיון לפני ה', הנה השליך שמים ארץ, ובשיטה זו גרם שיוכל האדם לפרוק עול ולעשות כחפצו ובלבד שיתן למזבח חלקו בעמלו וכאילו זה בלבד רצונו של מקום.

נמצא שהפשט והדרש מתאחדים, שתחילת המרידה והכפירה היתה במה שהקריב לפני ה' דברים שאינם לרצון, וממילא גרם שיפלו וימרדו בפועל בכל.

~ כאשר צוה אותו אלקים ~

הנה בפרשת המבול מצאנו ד' פעמים שציין הכתוב שנח עשה כאשר צוה אותו אלקים. משמע מכך שנצטווה ד' דברים ועל כולם הוא אומר שעשה כאשר נצטווה.

א [ו,יז-כב]: וַאֲנִי הִנְנִי מְבִיא אֶת הַמַּבּוּל מִיָּם עַל הָאָרֶץ לְשַׁחַת כָּל בָּשָׂר אֲשֶׁר בּוֹ רוּחַ חַיִּים מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם כֹּל אֲשֶׁר בָּאָרֶץ יִגּוּעַ: וְהִקְמֹתִי אֶת בְּרִיתִי אִתְּךָ וּבֵאתִי אֶל הַתְּבֵה אֶתְּךָ וּבִנְיָד וְאֶשְׁתִּיד וּנְשִׂי בְנֵיךָ אִתְּךָ: וּמִכָּל חַי מִכָּל בָּשָׂר שְׁנַיִם מִכָּל תְּבִיא אֶל הַתְּבֵה לְהַחִית אִתְּךָ זָכָר וּנְקֵבָה יְהִיו: מִהָעוֹף לְמִינֵהוּ וּמִן הַבְּהֵמָה לְמִינֵהּ מִכָּל רֶמֶשׂ הָאֲדָמָה לְמִינֵהוּ שְׁנַיִם מִכָּל יְבֵאוּ אֵלֶיךָ לְהַחִיּוֹת: וְאַתָּה קַח לְךָ מִכָּל מֵאֲכָל אֲשֶׁר יֵאָכֵל וְאַסְפֹּת אֵלֶיךָ וְהָיָה לְךָ וּלְחַם לְאֲכֹלָהּ: וַיַּעַשׂ נֹחַ כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה אֹתוֹ אֱלֹקִים כִּן עָשָׂה:

ציווי זה ביארו חז"ל (ב"ר לא,יד), "ויעש נח ככל אשר צוה אותו אלקים כן עשה, זה שיכון לעשיית התיבה". היינו שאירי שנים רבות קודם המבול (אולי ק"כ שנים קודם המבול), כאן נצטווה נח להכין את התיבה ומאכלה, ונח עשה כאשר צוהו אלקים.

ב [בעת שהגיע זמן המבול, מצוה ה' על נח להכנס בפועל (ז,א-ה): וַיֹּאמֶר ה' לְנֹחַ בֵּא אִתְּךָ וְכָל בְּיֹתֶךָ אֶל הַתְּבֵה כִּי אֶתִּיד רְאִיתִי צְדִיק לְפָנַי בְּדוֹר הַזֶּה: מִכָּל הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה תִּקַּח לְךָ שְׁבָעָה שְׁבָעָה אִישׁ וְאִשְׁתּוֹ וּמִן הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר לֹא טְהוֹרָה הוּא שְׁנַיִם אִישׁ וְאִשְׁתּוֹ: גַּם מִעוֹף הַשָּׁמַיִם שְׁבָעָה שְׁבָעָה זָכָר וּנְקֵבָה לְחַיּוֹת זָרַע עַל פְּנֵי כָּל הָאָרֶץ: כִּי לְיָמַי עוֹד שְׁבָעָה אֶנְכִּי מִמְטִיר עַל הָאָרֶץ אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה וּמַחִיתִי אֶת כָּל הַיְקוּם אֲשֶׁר עָשִׂיתִי מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה: וַיַּעַשׂ נֹחַ כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּהוּ ה':

ציווי זה ביארו חז"ל (פרדר"א כג), "רבי צדוק אומר, בעשרה במרחשון נכנסו כל הבריות לתיבה, ובשבעה עשר בו ירדו מימי המבול על הארץ".

ומבואר ברד"ק ובעוד ראשונים, שכל שבעת הימים היו נח ובעלי החיים נכנסים ויוצאים מן התיבה, אולם בי"ז חשון שהתחיל המבול בפועל, או אז סגר ה' בעדו, שמאז ואילך לא ניתן לו

רשות לצאת מן התיבה עד שיקבל רשות. נמצא שהציווי כאן לא היה הציווי להכנס ולהשאר בתיבה, אלא הם ז' ימים שיבואו אל התיבה ויכינו עצמם ליום השביעי שאז ירד המבול.

ג] עתה מספרים לנו על תחילת המבול (ו, י-י): וְנַח בֶּן שֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וְהַמְבּוּל הָיָה מִיָּם עַל הָאָרֶץ: וַיֵּבֵא נֹחַ וּבָנָיו וְאִשְׁתּוֹ וְנִשְׂי בָנָיו אִתּוֹ אֶל הַתֵּבָה מִפְּנֵי מִי הַמְבּוּל: מִן הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה וּמִן הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר אֵינָנָה טְהוֹרָה וּמִן הָעוֹף וְכָל אֲשֶׁר רִמֵּשׂ עַל הָאֲדָמָה: שְׁנַיִם שְׁנַיִם בָּאוּ אֶל נֹחַ אֶל הַתֵּבָה זָכָר וּנְקֵבָה כָּאֲשֶׁר צִוָּה אֱלֹהִים אֶת נֹחַ: וַיְהִי לְשִׁבְעַת הַיָּמִים וּמִי הַמְבּוּל הָיוּ עַל הָאָרֶץ:

היינו שביום השביעי בעת שהחל המבול בפועל, הנה נכנסו לתיבה מפני מי המבול, שאז חל עליו החיוב להכנס ולהיות בתיבה עד שיתיר לו לצאת.

ד] מעתה תמונה מאוד הנאמר עוד בפרשה (יז, יא-יז): בְּשֵׁנַת שֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה לַחַיִּי נֹחַ בַּחֲדָשׁ הַשְּׁנִי בְּשִׁבְעָה עָשָׂר יוֹם לַחֲדָשׁ בַּיּוֹם הַזֶּה נִבְקְעוּ כָּל מַעֲיָנוֹת תְּהוֹם רְבָה וְאַרְבַּת הַשָּׁמַיִם נִפְתְּחוּ: וַיְהִי הַגֶּשֶׁם עַל הָאָרֶץ אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה: בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה בָּא נֹחַ וְשֵׁם וְחָם וְיִפֶּת בְּנֵי נֹחַ וְאִשְׁתּוֹ נֹחַ וְשְׁלֹשֶׁת נָשִׂי בָנָיו אִתָּם אֶל הַתֵּבָה: הַמָּוָה וְכָל הַחַיָּה לְמִינָהּ וְכָל הַבְּהֵמָה לְמִינָהּ וְכָל הָרִמָּשׁ הָרִמֵּשׂ עַל הָאָרֶץ לְמִינָהּ וְכָל הָעוֹף לְמִינָהּ כָּל צֶפּוֹר כָּל כָּנָף: וַיֵּבֵאוּ אֶל נֹחַ אֶל הַתֵּבָה שְׁנַיִם שְׁנַיִם מִכָּל הַבֶּשֶׂר אֲשֶׁר בּוֹ רֵיחַ חַיִּים: וְהַבָּאִים זָכָר וּנְקֵבָה מִכָּל בֶּשֶׂר בָּאוּ כָּאֲשֶׁר צִוָּה אֱלֹהִים אֶת אֱלֹהִים: וַיִּסְגֶּר ה' בְּעָדוֹ:

והדברים תמוהים מדוע חזר והזכירם שוב אחר שכבר אמר שבאו אל התיבה, מה גם שכאן חוזר על הדברים בפרטי פרטים, שמונה שמות הבנים וסוגי הבעלי חיים, מה עוד שהרי כבר אמרו שבאו אל התיבה ומדוע חזר ומנאם.

והא לך פסוק כנגד פסוק ותראה שכניסתם לתיבה נכפל ממש וכמעט בלשון שוה:

<p>(יא) בְּשֵׁנַת שֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה לַחַיִּי נֹחַ בַּחֲדָשׁ הַשְּׁנִי בְּשִׁבְעָה עָשָׂר יוֹם לַחֲדָשׁ בַּיּוֹם הַזֶּה נִבְקְעוּ כָּל מַעֲיָנוֹת תְּהוֹם רְבָה וְאַרְבַּת הַשָּׁמַיִם נִפְתְּחוּ:</p>	<p>(ו) וְנַח בֶּן שֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וְהַמְבּוּל הָיָה מִיָּם עַל הָאָרֶץ:</p>
<p>(יג) בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה בָּא נֹחַ וְשֵׁם וְחָם וְיִפֶּת בְּנֵי נֹחַ וְאִשְׁתּוֹ נֹחַ וְשְׁלֹשֶׁת נָשִׂי בָנָיו אִתָּם אֶל הַתֵּבָה:</p>	<p>(ז) וַיֵּבֵא נֹחַ וּבָנָיו וְאִשְׁתּוֹ וְנִשְׂי בָנָיו אִתּוֹ אֶל הַתֵּבָה מִפְּנֵי מִי הַמְבּוּל:</p>

<p>(יד) הָמָה וְכָל הַחַיָּה לְמִינָהּ וְכָל הַבְּהֵמָה לְמִינָהּ וְכָל הָרֶמֶשׂ הָרֶמֶשׂ עַל הָאָרֶץ לְמִינָהּ וְכָל הָעוֹף לְמִינָהּ כָּל צִפּוֹר כָּל כָּנָף:</p>	<p>(ח) מִן הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה וּמִן הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר אֵינָנָה טְהוֹרָה וּמִן הָעוֹף וְכָל אֲשֶׁר רָמַשׂ עַל הָאֲדָמָה:</p>
<p>(טו) וַיִּבְאוּ אֶל נֹחַ אֵל הַתְּבָה שְׁנַיִם שְׁנַיִם מִכָּל הַבֶּשֶׂר אֲשֶׁר בּוֹ רוּחַ חַיִּים: (טז) וְהַבָּאִים זָכָר וּנְקֵבָה מִכָּל בֶּשֶׂר בָּאוּ כַּאֲשֶׁר צִוָּה אֱלֹהִים וַיִּסְגֶּר ה' בַּעֲדוֹ:</p>	<p>(ט) שְׁנַיִם שְׁנַיִם בָּאוּ אֶל נֹחַ אֵל הַתְּבָה זָכָר וּנְקֵבָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה אֱלֹהִים אֶת נֹחַ:</p>
<p>(יב) וַיְהִי הַגֶּשֶׁם עַל הָאָרֶץ אַרְבָּעִים יוֹם וָאָרְבָּעִים לַיְלָה:</p>	<p>(י) וַיְהִי לְשִׁבְעַת הַיָּמִים וַיְמִי הַמַּבּוּל הָיוּ עַל הָאָרֶץ:</p>
<p>(יז) וַיְהִי הַמַּבּוּל אַרְבָּעִים יוֹם עַל הָאָרֶץ וַיִּרְבּוּ הַמַּיִם וַיִּשְׂאוּ אֶת הַתְּבָה וַתָּרָם מֵעַל הָאָרֶץ:</p>	

מלבד זאת צ"ע עוד כמה פרטים: א] מדוע נזכר ב' פעמים שהיה המבול על הארץ מ' יום, בפרט אחרי שהקב"ה הודיעו קודם לכן שכך יהיה. ב] הלשון בכניסת בעלי החיים תמוה, וַיִּבְאוּ אֶל נֹחַ אֵל הַתְּבָה שְׁנַיִם שְׁנַיִם מִכָּל הַבֶּשֶׂר אֲשֶׁר בּוֹ רוּחַ חַיִּים. וְהַבָּאִים זָכָר וּנְקֵבָה מִכָּל בֶּשֶׂר בָּאוּ. כפל תיבות 'מכל בשר', 'באו', מלבד מה שהאריך באופן רחב, שהרי יכול גם לומר ויבואו אל נח שנים זכר ונקבה מכל אשר בו רוח חיים. ג] מדוע מספר שמות בני נח הלא כבר ידענו שמותיהם מתחילת הפרשה.

ועל כולנה צ"ע, מה היה המטרה בשבעת הימים ההם, מדוע נצטוו נח לבוא אל התיבה ולהמתין ז' ימים עד שיבוא המבול. (והן אמת שחז"ל אמרו שהם ז' ימי אבלו של מתושלח, שמשמע שהיה המבול צריך להיות כבר בי' בחודש אלא שהמתין להם שמא ישוּבו, מכל מקום מאחר שאיחר הקב"ה זמן המבול אם כן מדוע היה לו לנח להכנס לתיבה ולהמתין שם ז' ימים).

אולי ואולי יש מקום לומר, שהנה נח נצטוו ב' ציוויים, בראשונה נאמר לו לבנות תיבה והוקם עמו ברית על הצלת החי בעולם, אולם בשניה נצטוו להכניס בהמות טהורות וכל ביתו וקנינו, באופן שהציווי השני לא היה על העמדת החי מצד עצמה, אלא היה ציווי מצד תועלת נח.

אפשר שגם כניסתו אל התיבה היתה מעין זו, שנכנס משום הברית על העמדת החי, ונכנס משום תועלתו למען הצלתו, וחלק מהצלתו היתה במה שיציל עי"ז את כל מיני החיים שבעולם ויפרנסם. בפעם הראשונה אמר שבשנת שש מאות לחיי נח נכנס נח אל התיבה מפני מי המבול, שמדבר על כניסתו אל התיבה מצד תועלתו האישית, ולכן נזכר שם בעלי החיים הטהורים

בהדגשה, וגם נזכר שם הכל באופן כללי. אולם אחר כך אמר הכתוב שנכנסו כל הבעלי החיים להצלתם, ולכן מדגיש הכתוב שנכנס נח לחוד ושם לחוד ויפת לחוד, החיה למינה ובהמה למינה, שכל אחד ואחד נכנס למען הצלתו כל מין ומין, ולכן נכפלו העניינים. היינו ב' פעמים נצטוו נח וב' פעמים כנגדם אמר הכתוב שאכן באו אל התיבה כאשר צוה אלקים את נח.

אולם עדיין צ"ע בכל זה.